

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Юрій ВІНОКУРОВ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ
ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....170

Марина ВОЙЧИШЕНА

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....174

Ростислав ГОЛОВАЧ, Сергій ШЕРЕМЕТОВ, Володимир БАБЕНКО

СУДОВА ВІЙСЬКОВА ЕКСПЕРТИЗА У ПРОТИДІЇ ВІЙСЬКОВІЙ ОРГАНІЗОВАНИЙ
ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....177

Polixenia GRECU

SEMNIFICAȚIA URMELOR DE APĂRARE ÎN INTERPRETAREA MECANISMULUI
AGRESIUNII.....182

Єлизавета ДРИГА

ЗНАЧЕННЯ ВИСНОВКУ СПЕЦІАЛІСТА У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО НЕЗАКОННИЙ ОБІГ
ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ.....186

Віктор ЗАГОРОДНІЙ, Ігор ЗАГОРОДНІЙ

ВЛАСНІ СПЕЦІАЛЬНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗНАННЯ СЛІДЧОГО ТА ДЕТЕКТИВА.....190

Юлія ЗГОДА

РОЛЬ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВИХ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО
СТАНУ.....194

Христина КІЛІМІЧЕНКО

ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО
ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТІВ ЖІНОК, ПРИЧЕТНИХ ДО ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ
ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....197

Олександр КОТЛЯРЕНКО

БОЙОВИЙ ІМУНІТЕТ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАВДАНЬ СУДОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ..... 200

Дар'я КРИВЕНЧЕНКО, Юлія СЕМКО

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОЗНАК ЗАКЛИКІВ ДО ПІДТРИМКИ
РІШЕНЬ ТА/АБО ДІЙ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА, ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ ТА/АБО
ОКУПАЦІЙНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА.....204

Сергій ЛЯХОВЕЦЬКИЙ

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У КОНТЕКСТІ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК
ДОВЕДЕННЯ ОСОБИ ДО САМОГУБСТВА.....209

Ірина МАКОГІН

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТИЗИ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ
ЩОДО ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ.....212

Винокуров Юрій

*Перший заступник голови Донецької обласної військової адміністрації,
м. Краматорськ, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9339-8174>

електронна адреса: yurii2307@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

У тезах розкрито значення спеціальних економічних знань у виявленні й розслідуванні діяльності організованих злочинних угруповань у сфері економіки. Підкреслено роль власних спеціальних економічних знань працівника оперативного підрозділу на етапі виявлення проявів протиправної діяльності організованих злочинних угруповань у сфері економіки, а також необхідність звернення до застосування як процесуальних, так і непроцесуальних форм їх використання під час досудового та судового провадження.

Ключові слова: економічні злочини, досудове розслідування, спеціальні знання, судова експертиза, економічна експертиза.

Vynokurov Yuri

*First Deputy Head of the Donetsk Regional Military Administration,
Kramatorsk, Ukraine*

USE OF SPECIAL ECONOMIC KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF ORGANIZED CRIME IN THE SPHERE OF ECONOMY

The theses highlight the importance of special economic knowledge in detecting and investigating the activities of organized criminal groups operating in the economic sphere. Emphasis is placed on the role of the operative officer's own specialized economic knowledge at the stage of identifying manifestations of unlawful activity by organized criminal groups in the economic sector, as well as the necessity of applying both procedural and non-procedural forms of such knowledge during pre-trial and judicial proceedings.

Keywords: economic crimes, pre-trial investigation, special knowledge, forensic examination, economic expertise.

Організована злочинність у сфері економіки характеризується високим рівнем латентності, складною структурою, використанням легальних господарських операцій для маскуванню протиправних намірів та залученням фахівців із високим рівнем фінансової, юридичної та ІТ-компетентності. У

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

сучасних умовах розвитку суспільства організовані злочинні угруповання у процесі формування злочинних надприбутків все частіше звертають до реалізації складних економічних схем, що носять транскордонний характер. У таких умовах ефективне розслідування злочинної діяльності організованих злочинних угруповань, що діють у сфері економіки, вимагає комплексного застосування спеціальних економічних знань, що дозволяють правильно оцінити економічну сутність операцій, виявити аномалії у фінансових потоках, встановити усі структурні етапи злочинної схеми, відтворити механізм розкрадань або ухилення від сплати податків, а також ідентифікувати реальних бенефіціарів злочинної діяльності.

Боротьба із проявами організованої злочинності у сфері економіки потребує широкого застосування економічних знань на усіх етапах виявлення та документування даного прояву злочинної діяльності.

Етап виявлення проявів протиправної діяльності організованих злочинних угруповань у сфері економіки потребує наявності у працівника оперативного підрозділу або слідчого власних спеціальних економічних знань. Спеціальні знання у криміналістичних джерелах визначаються по-зрізному, проте спільним у наукових підходах є їх трактування через призму володіння певним суб'єктом поглиблених знань та навичок, які виходять за межі загальної освіти та дозволяють вирішувати специфічні завдання на різних етапах досудового та судового провадження. У світлі цього працівники слідчих та оперативних підрозділів, які працюють за лініями протидії економічній злочинності повинні володіти поглибленими знаннями у даній сфері, розуміти специфіку діяльності різних суб'єктів господарювання, а також орієнтуватися у характерних схемах ухилення від оподаткування, легалізації (відмивання) доходів, здобутих злочинним шляхом, та інших економічних зловживаннях. Наявність таких знань забезпечує можливість своєчасного виявлення ознак протиправної діяльності, оцінки її масштабів, способів маскування, структури організованої групи та ролі окремих її учасників. Оперативний працівник повинен не лише аналізувати окремі економічні показники, звітність чи іншу документацію, а й вміти вибудовувати цілісну картину діяльності суб'єкта, визначаючи, які елементи його функціонування виходять за межі звичайної господарської практики та можуть свідчити про фіктивність, обман або умисне приховування доходів.

Застосування власних спеціальних економічних знань на етапі виявлення проявів організованої злочинної діяльності у економічній сфері передбачає: аналітичне опрацювання оперативним працівником звітної документації та тендерних заявок суб'єктів господарювання, економічної доцільності їх діяльності та відповідності ринку відповідних товарів чи послуг; розуміння податкових та фінансових механізмів, які можуть бути використані організованими злочинними угрупованнями для мінімізації уваги контролюючих органів; виявлення ознак можливого використання фіктивних підприємств, «транзитних» компаній,

конвертаційних центрів у діяльності суб'єкта господарювання; ідентифікацію фінансових операцій, що не мають реального економічного підґрунтя; визначення ключових осіб, відповідальних за облік, юридичний супровід, фінансове управління та організацію злочинних схем.

У випадку недостатності власних спеціальних економічних знань, оперативний працівник може звертатися за додатковими консультаціями до обізнаних осіб, не розкриваючи конкретних деталей своєї роботи та назву суб'єкта господарювання.

Однак застосування спеціальних економічних знань на етапі виявлення проявів протиправної діяльності організованих злочинних угруповань у сфері економіки є як важливим інструментом виявлення фактів уже вчинених кримінальних правопорушень, так і засобом превентивного розпізнавання ризиків, що дозволяє своєчасно документувати діяльність організованих злочинних угруповань.

На етапі досудового розслідування звернення до застосування спеціальних економічних знань є невід'ємною складовою діяльності працівників правоохоронних органів, що впливає як на рух самого розслідування, так і процес формування міцної та достовірної доказової бази. Використання спеціальних економічних знань не обмежується лише призначенням та проведенням таких експертиз, як економічна, експертиза документів бухгалтерського, податкового обліку й звітності, експертиза документів фінансово-кредитних операцій, будівельно-технічна, експертиза ціноутворення, інженерно-економічна [1, с.308; 2, с.326], а полягає у широкому зверненні до їх застосування під час організації та проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій. Воно набуває як процесуальної, так і непроцесуальної форми та передбачає застосування власних спеціальних економічних знань слідчого, оперативного працівника, спеціаліста та експерта.

І.І. Когутич до процесуальних форм застосування спеціальних знань і технічних засобів відносить: «1) безпосереднє використання їх слідчим, прокурором (у тому числі криміналістом) і складом суду під час виконання своїх процесуальних функцій збирання, дослідження й оцінки доказів; 2) участь спеціалістів у провадженні слідчих (розшукових) дій; 3) призначення і провадження судових експертиз». До непроцесуальних форм вчений відносить «консультативну та довідкову діяльність суб'єктів спеціальних знань (усну чи у вигляді довідок); проведення ревізійних чи аудиторських дій; участь суб'єктів спеціальних знань в оперативно-розшукових заходах; попередні дослідження матеріальних об'єктів спеціалістами й експертами (в усній чи письмовій формі); результати перевірок за криміналістичними обліками (у вигляді довідок)» [3, с.114].

Непроцесуальні форми використання спеціальних економічних знань спрямовані на висунення слідчих версій та визначення напрямів здійснення розслідування, а також забезпечення якісного планування та проведення слідчих

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

(розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій. Попри неможливість використання непроцесуальних результатів спеціальних знань для формування доказової бази та судового розгляду матеріалів провадження, консультації та довідки спеціалістів, результати проведених ревізій та аудиторських перевірок можуть використовуватися для додаткового мотивування та обґрунтування підстав прийняття конкретних процесуальних рішень, а також роз'яснення логіки здійснення розслідування.

Перелік використаних джерел:

1. Мусієнко О., Пилипенко М., Макітренко В. Використання спеціальних знань під час розслідування економічних злочинів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 4. С.306-311.
2. Часова Т.О. Особливості доказування економічних злочинів. *Часопис Київського університету права*. 2019. №4. С.324-328.
3. Когутич І.І. Окремі питання сутності та форм використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. Т. 12. № 2. С. 112-123.